

Румжнитѣ се бѣхж предади съвѣмъ на западната туркофилска и анти-славянска политика и дѣйствувахж противъ турцитѣ съвѣмъ условно; Сърбитѣ немошни предъ самата вътрешна муслиманска сила на народонаселеніето въ Босна, и предъ политиката на Австрія, обрѣдахж погледитѣ си къмъ югъ и дохождахж въ завистливо стълкновение съ националнитѣ стрѣмления на Българитѣ; само Черна-Гора можеше да ни бѣде искренна, братска съюзница,—но тя сама бѣше предалеко отъ насъ, а и преслаба. При това ние небѣхме още изпълнили нито главното условіе за подобно общо движеніе противъ турцитѣ: ние не бѣхме се нито сами тѣй исцѣло въодушевили, устроили и приготвили за едно крѣпко, трайно и правилно възстаніе противъ ужасната тогава турска сила. . . .

Но развитіето на тѣкова стремленіе у Българитѣ си слѣдваше; то си носеше зачатокътъ отъ старини: отъ онія хайдушки юнаци, които отъ началото на паданіето ни подъ турцитѣ излитахж по горитѣ и къртехж своитѣ угнетачи—турцитѣ; въ днешній вѣкъ българитѣ зехж участіе въ знаменитата гръцка *хетерія*, въ сърбското и гръцкото възстанія; на 1834 подигнахж се въ Търново Велчо,—въ 1857 възстанехж въ Габровскій балканъ Капитанъ-Никола; отъ тогава зехж да се поевляватъ дѣйствіята на забѣгналитѣ задъ Дунавъ Българе-хѣшове, които на 1866 испратихж въ България четата на Филиппа-Тотя; на 1867 л. зехж сѣщитѣ участіе въ българската въ Бѣлградъ легія; въ 1868 испратихж четата на Хаджи-Димитра и Стефана Караджа; пакъ тѣ распространихж изъ Българско революционнитѣ комитети, отъ които едни се открихж и пострадахж на 1872 въ Софійско, а други на 1873 г. въ Тракия; пакъ тѣ устроихж знаменитата чета на Хр. Ботьова, която на 1876 л. премина съ вапорътъ „Радецки“ Дунавътъ, влѣзе въ България, за да даде знакъ за възстаніе; и пакъ тѣ—българскитѣ хѣшове—зехж по онова време дѣятелно участіе въ сърбската война противъ Турция.... И тѣй безбройнитѣ тѣ безуспѣшни опитвания никѣкъ неможехж да отблѣснѣтъ валната на революционното движеніе,